

С. Шереметьєв,

начальник соціокультурного центру
Національної бібліотеки Білорусі

І. Думанська,

зав. сектору відділу зв'язків із громадськістю
Національної бібліотеки Білорусі

Проектування соціокультурного простору в новій будівлі Національної бібліотеки Білорусі

У статті висвітлюються особливості проектування соціокультурного простору в новій будівлі НББ, технологічні аспекти функціонування соціокультурного центру і його об'єктів, подані результати соціокультурної діяльності НББ.

Нова будівля Національної бібліотеки Білорусі від початку проектувалася і споруджувалася як єдиний архітектурно-будівельний і технологічний комплекс, призначений для виконання функцій бібліотеки. Однак у процесі будівництва його зміст постійно уточнювався і доповнювався. Відповідно до доручень глави держави у червні 2004 р. було прийнято рішення про створення на базі бібліотеки інформаційного і соціокультурного центрів, що зумовило створення додаткових соціокультурних елементів і перепроєктування службових приміщень. Пізніше керівництвом країни було прийнято рішення про створення на базі бібліотеки центру міжнародних зустрічей і перемовин на рівні глав держав і урядів.

На виконання доручення Президента Постановою Ради Міністрів Республіки Білорусь від 26 травня 2005 р. № 555 було затверджено Концепцію створення республіканського інформаційного і соціокультурного центру на базі споруджуваної будівлі ДУ «Національна бібліотека Білорусі». У Концепції визначено статус соціокультурного центру як багатофункціонального соціального і культурно-дозвільного комплексу, діяльність якого спрямована на формування і задоволення інформаційно-просвітницьких, культурно-творчих, рекреаційно-оздоровчих потреб і зацікавлень корис-

тувачів бібліотеки і її персоналу, масових відвідувачів соціокультурних заходів.

При проектуванні діяльності соціокультурного центру визначилися специфічні особливості організації соціокультурного простору в новій будівлі бібліотеки.

Вже на першому етапі стало зрозуміло, що даний об'єкт є унікальним і неповторним. Знайти аналог, що став би проєкцією організації соціокультурного простору в бібліотеці, буде практично неможливо. Необхідно було проаналізувати діяльність культурно-дозвільних центрів, музеїв, виставкових комплексів, екскурсійних бюро, зберегти всю специфіку функціонування цих об'єктів і відбити її в аспекті функціонування в бібліотеці.

По-друге, при проектуванні соціокультурного простору архітекторами від початку були запроєктовані соціально-культурні об'єкти бібліотеки, такі як: конференц-зал, музей книги, фізкультурно-оздоровчий комплекс, оглядовий майданчик, пункти харчування. Проте, при аналізі площ бібліотеки стало очевидним – діяльність соціокультурного напрямку в бібліотеці не може обмежуватися тільки цими об'єктами. Так з'явилися такі об'єкти і напрями, як: комплекс художніх галерей, зал освітніх технологій, дитяча ігрова кімната, зал інтернет-технологій, приміщення для проведення музич-

них, літературно-художніх, інформаційно-просвітницьких зустрічей і вечорів, організація тематичних і оглядових екскурсій.

Третью, специфічною рисою планування роботи соціокультурного центру в новій будівлі бібліотеки став пошук технологічних рішень зі сполучення функцій бібліотеки і соціокультурного центру. Були виділені специфічні розходження в організації роботи бібліотеки й об'єктів соціокультурного напрямку. Необхідно було відповісти на багато запитань. Як організувати соціокультурні і соціополітичні заходи, не порушивши при цьому функціонування бібліотеки? Яким чином необхідно забезпечити пропускний режим і доступ у бібліотеку відвідувачам соціокультурних заходів? Як організувати екскурсію, не заважаючи читачам? Яке інформаційне наповнення в нових умовах має супроводжувати заходи? Для успішного функціонування бібліотеки в новій будівлі необхідно було розробити технологію роботи об'єктів соціокультурного центру. Результатом роботи в цьому напрямі став пакет нормативно-регламентуючої документації, що включає положення, інструкції, правила відвідання об'єктів СКЦ, технологічні карти і блок-схеми процесів і операцій.

Важливим завданням у соціокультурному проектуванні стало збереження спадкоємності і традицій в організації соціокультурної діяльності бібліотеки, а також постановка і вирішення нових цілей і завдань, що відповідають сучасному статусу й іміджу бібліотеки.

Проектування діяльності соціокультурного центру складалося з двох аспектів. Проектування соціокультурної діяльності в бібліотеці в цілому, до якої входило: планування напрямів діяльності соціокультурного центру, осмислення структури, відділів, підпорядкованості об'єктів соціокультурного центру, добір персоналу, відпрацювання технологічного механізму організації системи проведення заходів відповідно до проектного соціуму і видів заходів. І проектування діяльності об'єктів СКЦ, як-от: планування, освоєння й облаштування приміщень центру відповідно до специфіки і видів діяльності, проектування і добір необхідного технологічного устаткування і художньо-естетичного обладнання, розроблення нормативно-правових і фінансово-економічних засад діяльності соціокультурного центру і його об'єктів.

Складниками об'єктів соціокультурного центру стали: Центр міжнародних зустрічей і перемовин, що складається з комплексу залів і приміщень для проведення самітів і зустрічей на вищому державному рівні, конференц-зал, зал освітніх технологій,

комплекс художніх галерей, Музей книги, фізкультурно-оздоровчий комплекс, оглядовий майданчик.

При проектуванні соціокультурного простору бібліотеки було виділено основні напрями діяльності соціокультурного центру. До них належать: соціально-політичний, інформаційно-просвітницький, соціально-дозвільний, художньо-естетичний, культурно-видовищний, фізкультурно-оздоровчий. Напрями розвитку центру визначили його організаційну структуру, до якої увійшли відділи: культурно-видовищної діяльності, галерейно-виставкової діяльності, зв'язків із громадськістю, фізкультурно-оздоровчої і рекреаційної діяльності.

Від часу відкриття бібліотеки (червень 2006 р. – квітень 2007 р.) було проведено понад 100 заходів, серед яких акції соціально-політичної тематики, зустрічі з науковою і творчою інтелігенцією, конференції, форуми, семінари, концертно-видовищні програми, художні і книжкові виставки, церемонії передання колекцій і презентації книг, культурно-дозвільні заходи.

Виконуючи місію соціополітичного центру, бібліотекою проведено понад 20 зустрічей на вищому державному рівні, у тому числі 7 за участю Президента Республіки Білорусь О. Г. Лукашенка. Бібліотеку відвідали провідні діячі політики, науки, культури і мистецтва, представники дипломатичного корпусу. Проведено понад 2700 екскурсій для 60 000 людей. Організовано 11 художніх виставок, серед них: республіканська художня виставка «Присвята Білорусі», республіканська виставка «Арт-крок», I Міжнародний фестиваль пейзажу, у якому представлені роботи 12 країн із трьох континентів тощо. Проведено 35 книжкових виставок, серед них: «Національна освіта: історія, сучасність, перспективи», «Наука та інновації в Республіці Білорусь», «Співдружності Незалежних Держав – 15 років» та ін.

Отже, в основу проектування соціокультурного простору в НББ покладено модель рекреаційної і дозвільної діяльності, що має головною метою відтворення людини: творчих здібностей, соціальної активності і фізичних сил, необхідних у його основній життєдіяльності. Основні особливості організації діяльності соціокультурного центру – високий рівень культурно-технічної оснащеності, використання сучасних дозвільних технологій і форм, естетично насичений простір і високий художній рівень дозвільного процесу. Соціокультурний центр стає своєрідною ареною соціокультурної (освітньої, творчої, розважальної, оздоровчої) діяльності країни.